

ἈΘΗΝΑΪΚΗ ΜΥΘ

φιλοξενούσης δεσποίνης ἔφερον καθ' ἅπασαν τὴν νύκτα τὰς χειρίδας των. Καὶ ἦτο θέαμα ἀληθῶς νὰ βλέπη τις τοὺς κυρίους ἐκείνους μετὰ τὰς ποικιλοχρῶμους χειρίδας των. Οἱ ἐν Παρισίοις ἔμποροι ὅλα τὰ περιέργα χρώματα παλαιῶν χειρίδων, ἅτινα οὐδεὶς σεβόμενος τὰς χειράς του ἔφερεν ἐν Γαλλίᾳ, τὰ ἀπέστελλον εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἐβλέπετε πλέον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Δουκίσσης προγάρστορας κυρίους μετ' ἄκρας φιλαρεσκείας νὰ ἐπιδεικνύωσι χειρίδας χρωμάτων, λιλά καὶ ἐρυθρῶν ὡς τὰ φέσια τῶν ἀγωνιστῶν, οἵτινες ἐσύχναζον εἰς τὴν αἶθουσαν τῆς Δουκίσσης καὶ ἐπεδείκνυον ἐκεῖ εἰς τοὺς ξένους τὰ χρυσοποίκιλτα τουζουλούκια καὶ τὰς φερμέλας των. Αἱ δὲ κυραὶ; ὦ, αἱ κυραὶ, μετὰ τὰ κυανᾶ τζαμφέσια περραμμένα μετὰ βενετικὰς χάνδρας καὶ κροσσούς, οὓς παρεσκευάζον οἱ ἑλληνορράπται εἰς τὰ ἀμπατζιδικὰ, φέρουσαι γόβαις καραμάντουλο, ἀκίνητουσαι ὡς αἰγυπτιακαὶ μούμαι, αἱ μὲν ἰσχναὶ ὡς αἱ ἐπτὰ ἀχαμναὶ ἀγελάδες τοῦ ἐνυπνίου τοῦ Φαραῶ, ἢ ὡς παυμένοι πρὸ ἐνὸς τούλάχιστον ἔτους ὑπάλληλοι, αἱ δὲ παχεῖαι μετ' ἐξοιδημένα πρόσωπα καὶ προτεταμένα στήθη, ἀνήκουσαι εἰς τὴν τάξιν τῶν μαστοφόρων, ἐχασμῶντο ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συναναστροφῆς. Ὅλος αὐτὸς ὁ ἐσμός τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν μετέβαινε ἐκεῖ καὶ ἔμενε ἀκίνητων, ἢ ἐλάλει διὰ μονοσυλλάβων, ὡς οἱ κάτοικοι τῆς Πολυνησίας, καὶ ἐφαίνετο προσέχων εἰς τοὺς λόγους τῆς Δουκίσσης, ἐνῶ πράγματι οὐδὲν κατελάμβανε ἐξ ὅσων ἐφθέγγετο ἢ περιέργως γαλλίς φιλόσοφος. Βεβαίως μετὰ τῶν κεκλημένων ὑπῆρχον καὶ μορφωμένοι ἄνθρωποι καὶ κυραὶ, μηδὲλος καθυστεροῦσαι τῶν κυριῶν τοῦ προαστείου τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, φαναριώτισσαι καὶ ἄλλαι ἐξ Ἀγγλίας ἢ Ρωσσίας κατελθοῦσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ λαβοῦσαι τελείαν ἀνατροφήν, ἣν εἰς μάτην θὰ ζητήσετε εἰς τὰς σημερινὰς ἑλληνικὰς οἰκογενείας, ἀλλ' ἐκ τῆς τάξεως ταύτης εὐάριθμοι ἐσύχναζον διότι εἶχον ἐπέλθει πρὸ πολλοῦ ρηξίς μετὰ τὴν αὐτῆς καὶ τῆς Δουκίσσης. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν συχναζουσῶν κυριῶν ἦσαν καλὰ οἰκοδέσποιναί, χρῆσταί σίζυγοι, λαμπραὶ χριστιαναὶ ἀλλ' οὐχὶ κυραὶ τῶν αἰθουσῶν καὶ μάλιστὰ, ὡς αἱ τῆς Δουκίσσης τῆς Πλακεντίας, ἧς αἱ ἰδέαι περὶ συναναστροφῶν εἰς ὀλίγα μόνον μέγαρα τῆς ἀριστοκρατίας τῆς Γαλλίας ὑπῆρχον, καὶ ἐκεῖ περιωρίζοντο μετὰ τὸ ἀφρογάλακτος τῆς κοινωνίας. Ἐν τούτοις αἱ συναναστροφαὶ αὐταὶ διεφηνίζοντο μετὰ τῶν ἀργοσχόλων τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, ἧτις ἔδιδε διαφόρους ἐξηγήσεις εἰς τὰς συγκεντρώσεις ταύτας, λύουσα ὅλας τὰς ἀπορίας τῆς δι' ἐνός.

— Κατὰ τρέχει ἐκεῖ μέσα.

[Ἐπειτα τὸ τέλος]

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΕΛΛΙΑΝΤΗΣ

Καθ' ἣν ὥραν γράφω, ἐξακολουθεῖ ἀκόμη ὁ διαγωνισμὸς πρὸς εἰσαγωγὴν μαθητῶν εἰς τὴν Στρατιωτικὴν ὡς καὶ εἰς τὴν Ναυτικὴν Σχολήν, καὶ ἐκ τούτου λαμβάνων ἀφορμὴν συλλογίζομαι ἐν γένει τοὺς ἐν Ἑλλάδι διαγωνισμοὺς καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν οὗτοι τελοῦνται καὶ μοι ἔρχονται ἀθροαὶ καὶ ἀκούσαι αἱ σκέψεις καὶ αἱ ἀναμνήσεις, ὀλίγον μὲν αἰσιδόμοι, ἀλλ' αἱ ὅποια οὔτε ἀκαιοὶ οὔτε ἀνωφελεῖς ἴσως εἶνε νὰ μεταδοθῶσι ἡμέτερον εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου. Ἴσως θὰ τοῖς ὀμιλήσω περὶ πραγμάτων τετριμμένων καὶ πολὺ γνωστῶν εἰς αὐτούς· ἀλλ' εἶνε ἐπίσης τετριμμένον ὅτι οὐδέποτε γίνεται φορτικὴ ἐπαναλαμβανομένη μία ἀλήθεια...

Εἶνε παλαιὰ ἡ ἐποχὴ ἀφ' ἧς ἐμυήθη ἐν εἰς τὰ μυστήρια τῶν διαγωνισμῶν. Τὴν πρώτην φορὰν ποῦ ἔβη εἰς τὰς Ἀθήνας, —εἶνε δέκα ἔτη τώρα— ἐταξέδευα ἐν συντροφίᾳ τριῶν μου φίλων νεαρῶν, οἱ ὅποιοι ἐπρόκειτο νὰ δώσουν ἐξετάσεις εἰσαγωγικὰς διὰ τὴν Στρατιωτικὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων. Οἱ δύο ἦσαν ἐκ τῆς ἐπαρχίας μου, ὁ ἄλλος ξένος, ἀλλὰ καὶ οἱ τρεῖς συμμαθηταὶ μου. Ἐξ ὅλων τότε ὅσοι εἶχον κλίσειν καὶ ἐπιθυμίαν νὰ γίνονιν στρατιωτικοί, αὐτοὶ μόνον ἀπήρχοντο νὰ διαγωνισθῶσι, διότι αὐτοί, καθὼς ἐλέγετο μετὰ τῶν μαθητῶν μετ' αἰσθήματος ὄχι ἀμειγρῶς ζηλοτυπίας, εἶχον τὰ περισσότερα μέσα. Τοῦτο ἤρκεσε νὰ μοι δώσῃ τὴν πρώτην νύξιν καὶ νὰ με διαθέσῃ ὄχι πολὺ εὐμενῶς πρὸς τοὺς διαγωνισμοὺς, ἀφ' οὗ δύο ἄλλοι συμμαθηταὶ μου, οἱ ὅποιοι καὶ ἱκανότητά εἶχον μεγαλύτεραν καὶ παράστημα στρατιωτικώτερον, δὲν ἐτόλμων νὰ λάβωσι μέρος εἰς αὐτούς.

— Τί, γὰρ νὰ ποτύχωμε καὶ νὰ πᾶν χαμένα τὰ ἔξοδα; μοὶ ἔλεγον. Ἄς μείνωμε φέτος ἔτσι καὶ τοῦ χρόνου βλέπομε. Ποῖος ξέρει πῶς ἔρχονται τὰ πράγματα!

Αὕτη δὲ ἦτο ἡ γνώμη καὶ ἡ φράσις χωρὶς ἄλλο τῶν πατέρων των, οἱ ὅποιοι ἤλπιζον πάντοτε εἰς ταχεῖαν τινα κυβερνητικὴν μεταβολήν, μέλλουσαν νὰ περιβάλλῃ τοὺς ἀντιπολιτευομένους δι' ἰσχύος παντοδυναμίου, τὴν ὁποίαν μόνον οἱ ἔχθροί των εἶχον τότε...

Εἰς τὰς Ἀθήνας εὐρίσκειτο εἰς παλαιὰς οἰκογενεϊκὰς μας φίλους, ὁ κ. Β, ἀνώτερος λειτουργὸς τοῦ Κράτους ὁ μακαρίτης καὶ κοινῶς θεωρούμενος ὡς εἰς τῶν τιμιωτέρων καὶ ἠθικωτέρων ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς. Ἐσύστησα πρὸς αὐτόν, καθ' ἧς εἶχα ὀδηγίας, τοὺς τρεῖς φίλους μου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἐσύστησεν εἰς τὸν γαμβρὸν του, τὸν κ. Δ., καθηγητὴν Γυμνασίου καὶ μέλος τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς παρὰ τῇ Σχολῇ τῶν Εὐελπίδων, ὡς ἐκ τούτου δὲ προγυμναστὴν περιζήτητον τῶν ὑποψηφίων. Περὶ τοῦ κ. Δ. ἐλέγετο ὅτι ἦτο τρομερὸς ἄνθρωπος καὶ ὅτι καὶ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς ὅταν δὲν ἦτο, κατῴρθονε πάντοτε νὰ εἰσάγῃ τοὺς μαθητὰς του.

— Μὰς εἶπαν ὅτι τὸ κάμνει ζήτημα φιλοτιμίας—μοὶ ἔλεγον οἱ φίλοι μου—καὶ καθὼς ἔχει δυνατὰ μέσα δὲν του γλυτώνει ἕνα, φθάνει νὰ ὑπάρχῃ θέσις κενή. Ἐμεῖς ἔχομε βέβαια δικό μας τὸν

Ἵπουργό, ἀλλὰ γιὰ τὸ σίγουρο πρέπει νὰ πάρωμε καὶ τὸν κ. Δ.

Καὶ τὸν ἐπῆραν πράγματι νὰ τοὺς προγυμνάσῃ τὰς ἡμέρας, αἱ ὁποῖαι ἐμεσολάβουν μέχρι τῶν ἐξετάσεων, ἀντὶ τοῦ ὑπερόγκου χρηματικοῦ ποσοῦ, τὸ ὅποιον ἀπῆρθε καὶ τὸ ὅποιον, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος καὶ τῆς εὐκόλου διδασκαλίας, ἦτο προφανῆς καὶ καθαρά δωροδοκία. Τὴν ἰδέαν αὐτὴν συγκεκαλυμμένως πῶς μεθ' ὅλον τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας μου, ἐτόλμησα, ἐνθυμούμαι, νὰ ὑποβάλω εἰς τὸν φίλον μας κ. Β, τὸν ὅποιον ἐσυνείθισα νὰ θεωρῶ κριτήριον τιμῆς καὶ ἠθικῆς. Ἀλλὰ τὴν ἐξερεθισθεῖσαν συνειδήσίν μου καταπράυνεν ὁ ἄξιος ἄνθρωπος ἀναπτύξας μοι — Θεὸς σωθῆς! — μίαν θεωρίαν περὶ συναγωνισμοῦ καὶ ἰσχυρισθεῖς μεταξύ τῶν ἄλλων — ζήτημα συνηθείας, οἰκογενειακῶν ἀναγκῶν, ἐπιστημονικῆς ἀξίας κτλ. — ὅτι προκειμένου νὰ ἐπιδιώξωσι θέσιν ἐν τῇ Σχολῇ πολλοὶ ἰσάκεις ἱκανοὶ διὰ καρποφόρου διδασκαλίας, ἔπρεπε νὰ προτιμηθῶσι κατ' ἀνάγκην οἱ πλουσιώτεροι καὶ διὰ τοῦτο εἶχον σιωπηλῶς παραδεχθῆ τὰ ὑπέρογκα ἐκεῖνα δίδωκτρα, τὰ ὅποια μόνον οἱ τελευταῖοι ἐδύναντο νὰ πληρώσουν εἰς τὸν προγυμναστήν, λαμπρὸν καὶ τιμωτάτον καθηγητήν, ὡς δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχω καμμίαν περὶ αὐτοῦ ἀμφιβολίαν κτλ. κτλ.

Προσεπάθησα νὰ πεισθῶ εἰς τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα καὶ ἤρξατο νὰ βοηθῶ τοὺς φίλους μου εἰς τὰς ἐνεργείας των. Τρεχάματα δεξιᾶ-ἀριστερᾶ, βουλευταί, συγγενεῖς, φίλοι, συστάσεις, γράμματα, μηνύματα, μπιλιετακία ἔδωκαν κ' ἐπῆραν. Εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἔμαθα τοὺς δρόμους καὶ τὰ σπίτια σχεδὸν ὅλα τῶν Ἀθηνῶν. Αἱ θέσεις ἦσαν ὀλίγαι, οἱ νεαροὶ ὑποψήφιοι πολλοὶ καὶ ὁ ἀγὼν σκληρότερος, λυσσώδστερος, ἀφ' ὅσον τὸν ἐφανταζόμεθα. Ἐπὶ τέλος ὁ πρῶτος καὶ ἴσως κυριώτερος σκόπελος παρεκλήθη. Κατὰ τὴν ἰατρικὴν ἐξέτασιν ἐγένοντο δεκτοὶ καὶ οἱ τρεῖς ἰδιοὶ μας, ἂν καὶ εἰς ἰατρὸς δὲν ἦτο πολὺ εὐμενῆς, ἔνεκα οἰκογενειακῶν λόγων, πρὸς ἕνα ἐξ αὐτῶν καὶ οἱ τρεῖς δὲ ἔχι ὀλιγώτερον στενοθώρακιες πολλῶν ἀπορριφθέντων, ὡς σωματικῶς ἀνικάνων. Ἀλλὰ μήπως καὶ κατὰ τὴν ἐξέτασιν εἰς τὰ μαθήματα ἐκ τῶν τριῶν δὲν ἐπέτυχον οἱ δύο, οἱ περισσότερον στενοκέφαλοι, ἂν ἔχι ἄλλων ἀποτυχόντων, ἀλλὰ τοὐλάχιστον τοῦ τρίτου, νέου εἰς ἄκρον εὐφυοῦς καὶ ἐπιμελοῦς, ἀπορριφθέντος μόνον διότι ὁ βουλευτῆς τῆς ἐπαρχίας μας, — καθὼς ἐμάθαμεν κατόπιν, ἄλλως θὰ προσλαμβάνετο τὸ κακὸν — δὲν ὠμίλει καὶ περὶ αὐτοῦ (νέα σημασία τοῦ ὀμιλῶ) μετὰ τῆς ζήτησεως, μετὰ τῆς ὁποίας ὠμίλει καὶ περὶ τῶν δύο ἄλλων;

Ὁ κ. Δ ἐφάνη ἐπὶ τούτῳ ἀπαρηγόρητος. Ἀλλὰ μᾶς διεβεδαίωσε λόγῳ τιμῆς ὅτι ἕνας ἀκόμη νὰ ἐπρόκειτο νὰ μπῆ, αὐτὸς θὰ ἦτο χωρὶς ἄλλο ὁ ἀτυχῆς φίλος μας. Δὲν ὑπῆρχε θέσις, βλέπετε...

*

Εἶδα ἔκτοτε πῶς γίνονται οἱ διαγωνισμοὶ ἐν Ἐλλάδι. Ἀπὸ τόσῳ πλησίον δὲν ἔλαβα ἀφορμὴν καὶ τὸ θάρρος νὰ παρακολουθῆσω ἄλλον, ἀλλὰ μακρόθεν εἶδα καὶ παρηκολούθησα πολλοὺς. Μερικῶν μάλιστα — ὡς τοῦ περυσικοῦ τῶν Δοκίμων, ἃ ἐνθυμῆ-

σε, καὶ μερικῶν Πανεπιστημιακῶν, — ἡ νοθεία ἐξωθεῖτο μέχρι σκανδάλου πολυκρότου, τὸ ὅποιον καὶ ἄκων εὐρίσκειτο τις ἐξηναγκασμένος νὰ παρακολουθῆ καθημερινῶς εἰς τὰς ἐφημερίδας· φαντάζεσθε δὲ πλέον πόσον πρέπει νὰ εἶχε προχωρήσῃ ἡ διαφθορά, ὥστε νὰ ἐκραγῆ σκάνδαλον, εἰς κοινωνίαν παρὰ τῇ ὁποῖᾳ δὲν παρατηροῦνται καὶ πολὺ, ὡς ἐκ τῆς συνηθείας πλέον, αἱ καταχρήσεις. Ἐν ᾧ ἀπεναντίας ὁ διαγωνισμὸς, ὁ προωρισμένος νὰ καταστήσῃ ὅσω τὸ δυνατόν γλυκύτερον, εἰρηνικώτερον, ἄνθρωπινώτερον τὸν σκληρὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, — εἶνε καὶ δὲν δύναται παρὰ νὰ εἶνε θεσμὸς κοινωνιῶν προηγμένων, ἐχουσῶν ἀμκαῖον τὸ ἠθικὸν συναίσθημα. Παρ' αὐταῖς ἡλικιότης, ἡ ἀληθὴς ἀξία, εἶνε τὸ μόνον στοιχεῖον ἐπιλογῆς, ὡς θὰ ἔλεγέ τις δαρβινίζων, εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν τὸν αὐστηρὸν καὶ δίκαιον, ὁ μόνος λόλος ἐπιτυχίας καὶ προτιμήσεως· μεταξύ δὲ δύο ἡ περισσοτέρων ἰσάκεις ἱκανῶν, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρωπίνων, καλεῖται ἐκεῖ νὰποφασίσῃ ὁ κληρὸς, ὥστε μόνον κατὰ τῆς Τύχης νὰ ἔχη παράπονον ὁ ἀδικηθεῖς. Ἐκ τούτου καὶ ὅλαι ἐκεῖναι αἱ προσυλλάξεις καὶ τὰ πολὺπλοκα μέσα δι' ὧν ἀποτρέπεται μὲν ἀσφαλῶς πᾶσα κατάχρησις — διότι παντοῦ εἶνε πιθανὸν νὰ εὐρεθῶσιν ἐλαστικαὶ συνειδήσεις, — ἐπιζητεῖται δὲ ἡ ὅσω τὸ δυνατόν ἀκριβὴς καὶ λεπτὴ ἐκτίμησις τῆς ἱκανότητος τῶν διαγωνιζομένων.

Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ὅπως ὅλα καὶ ὁ διαγωνισμὸς εἶνε μία ἐπίφασις, μία μίμησις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἄνευ βάθους, μία κωμωδία καὶ οὐδὲν πλέον. Ἐχομεν εἰσαγγάει καὶ παραδεχθῆ τὸν θεσμὸν σχεδὸν γενικόν· διαγωνισμὸς εἰς τὰς Στρατιωτικὰς Σχολὰς, διαγωνισμὸς εἰς τὴν Διπλωματίαν, διαγωνισμὸς εἰς τὰ Λύκεια, διαγωνισμὸς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δι' ὑποτροφίας, διαγωνισμὸς διὰ δημοσίας θέσεις, διαγωνισμὸς παντοῦ· ἔχομεν νομοθετήσαι διατάγματα ἐπ' αὐτῶν ἀλλεπάλληλα· ἔχομεν παραδεχθῆ ὅλας ἐκείνας τὰς λεπτομερείας τῶν ξένων, ἔχομεν ἀπομιμηθῆ ὅλα τὰ μέτρα, τὸ πολὺπλοκον σύστημα τῆς βαθμολογήσεως, τὰς διατυπώσεις, τὰ μονογραφημένα χαρτῖα μετὰ τὰ καλύμματα τὰ ἐπικολλώμενα εἰς τὸ μέρος τοῦ βαθμοῦ (*) καὶ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ μαθητοῦ... Ἀλλὰ πόσον τηρεῖται ἡ οὐσία εἰς ὅλους αὐτούς τοὺς ποικίλους καὶ πολυαγμούς διαγωνισμούς! Ἀλλὰ πόσον ἐκπληροῦνται τὰ νόμιμα! ἀλλὰ τί μας χρειάζονται αἱ λεπτότητες τῆς βαθμολογήσεως, ὅταν βαθμολογῆται πᾶν ἄλλο ἐκτὸς τῆς ἱκανότητος· ἀλλ' εἰς τί χρησιμεύουν οἱ μηχανισμοὶ καὶ τὰ καλύμματα, ὅταν ὑπάρχῃ πολλὰκις μεταξύ τῶν μαθητῶν καὶ τῶν καθηγητῶν συνεννόησις περὶ τοῦ συνθήματος, ἀδιοράτου σημείου, τὸ ὅποιον προσθέτει με-

(*) Καλύπτουσι τὸ μέρος τοῦ βαθμοῦ διὰ νὰ μὴ ἐπηρεάζεται οὕτε νὰ ὀδηγῆται ὁ εἰς καθηγητῆς ἀπὸ τῆν βαθμολογήσιν τοῦ ἄλλου. Ἀλλὰ καὶ ἡ συνετὴ αὐτῆ προφύλαξις ἔδωκε παρ' ἡμῖν ἀφορμὴν νὰ ἐξελεγχθῆ ἡ εὐσυνειδήσια τῶν καθηγητῶν μας, βαθμολογούντων κατὰ συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας, ἀφ' οὗ ἐπὶ τῶν αὐτῶν γραπτῶν εὐρέθη πολλὰκις ὁ ἀνώτερος βαθμὸς παραπεύρους τοῦ κατώτερου· ἐνῶ ἂν οἱ βαθμοὶ ἦσαν φανεροὶ, θὰ ἐπρόσεχον βέβαια οἱ κύριοι αὐτοὶ νὰ μὴ καταστήσουν τόσῳ μεγάλῃν καὶ σκανδαλώδη τὴν διαφορᾶν.

ἹΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤῶΝ ΡΙΠΙΔΙΩΝ

τρόπον ἐκεῖ ὁ μαθητὴς διὰ τὴν ἀδηγηθῆναι ὁ καθηγητὴς καὶ τὴν θέσιν τὸν πρῶτον τὰ βαθμῶν!! Καὶ ἄνευ τύψεως ὅλ' αὐτὰ οὐδεμίαν, ἄνευ συναίσθησεως τῆς ἀδικίας καὶ τῆς ἀτιμίας, ἀπὸ τῶν μικρῶν μέχρι τῶν μεγάλων, τόσον, ὥστε τὰ ὑποβάλλωσι παταγῶδεις παραιτήσεις οἱ ἐξετάζοντες καθηγηταὶ ἢ ἑφοροεῖς τὴν ἐλαχίστην καὶ εὐλαβεστέραν περὶ ἐλαστικότητος παρατήρησιν καὶ τὴν ἔχετε καὶ ἓνα κ. Β. τὸν τιμιώτερον καὶ ἠθικώτερον ἄνθρωπον τῆς ἐποχῆς, τὴν σὰς κάμνη θεωρίας διὰ τὴν τοὺς δίκαιολογήσῃ! . . .

Φέτος, καθὼς λέγεται γενικῶς καὶ δὲν ἔχω λόγον τὴν μὴ το πιστεῦσω, εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων ἔγειναν αἱ εἰσιτήριοι ἐξετάσεις αὐστηραὶ καὶ ἄνευ ἀδικίας· ὅτι δὲ οὕτω διεξήχθησαν καὶ εἰς τὴν τῶν Δοκίμων, ἐγγυᾶται ἢ παρούσα τῆς Α. Β. Υ. τῶν πρίγκηπος Γεωργίου, ὡς προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἄλλ' αἱ σπάνια ἐξαίρεσεις δὲν ἀποτελοῦν κανόνα, εἶνε δὲ βέβαιον ὅτι οἱ ἄλλοι ἐν ἄλλοις κλάδοις καὶ ἐν ἄλλοις χρόνοις διαγωνισμοὶ ἔγειναν καὶ γίνονται ὅπως περιγράφονται ἀνωτέρω. Τὸ κακὸν εἶνε βαθύ, ριζικόν, ἐγκείμενον εἰς αὐτὴν μὴ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀνατροφήν, σύμπτωσις δὲ ἀξιοπεριέργως θὰ εἶνε, ὅπως παραδείχματος χάριν φέτος, τὴν γίνοντι διαγωνισμοὶ διαφορτικοὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα τὰ γινόμενα καὶ συνειθιζόμενα παρ' ἡμῖν. Ὅταν τὰ κακὰ διορθωθῶσι καὶ μετὰ τὸν καιρὸν γίνωμεν καὶ ἡμεῖς σχετικῶς εὐσυνειδήτοι—ἀν θὰ γίνωμεν ποτέ, ὅπως πηγαίνωμεν!—τότε θὰ γίνονται καὶ τίμιοι διαγωνισμοί, εἰς τοὺς ὁποίους αἱ ἀδίκαια θὰ εἶνε ἐξαίρεσεις. Ἔως τότε πρέπει νὰ ὑπομένωμεν καὶ νὰ προφυλαττώμεθα, νὰ προφυλαττώμεν δὲ καὶ τοὺς ἰδικούς μας ὅταν ἔχουν τὰς ἰδέας μας, διότι δὲν ὑπάρχει, νομίζω, σκληρότερα ἀπάτη καὶ οἰκτροτέρα κωμωδία ἀπὸ ἓνα διαγωνισμόν, διὰ τὸν μὴ θέλοντα νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν κωμωδίαν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν διαγωνισμόν.

Ἡ κωμωδία τῶν Ἐξετάσεων, περὶ τῆς ὁποίας σὰς ἔγραφα πρὸ τίνος, εἶνε ἀθῶα παραβαλλομένη πρὸς αὐτὴν. Εἰς τὰς Ἐξετάσεις πρόκειται περὶ ἐπιδείξεως τοῦ διδασκάλου, περὶ ἐνδὸς βαθμοῦ, διακρίσεως ἀνιδνίου, ἢ τὸ πολὺ περὶ ἀπολύσεως ἢ προβιβαζόμενος ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν ἐνδὸς ἀνιάνου, χωρὶς οὐσιωδῶς νὰ ζημιωθῇ καὶ ὁ ἰκανός, ἐπίσης τέλος πάντων προβιβαζόμενος. Ἄλλ' εἰς τὸν διαγωνισμόν τὸ πρᾶγμα διαφέρει πολὺ. Εἶνε ὠρισμένοι αἱ θέσεις, πρόκειται δὲ νὰ προτιμηθῶσι καὶ νὰ εἰσέλθουν εἰς μέλλον ὄλιγοι, νὰ αποκλεισθῶσι δὲ καὶ νὰ ζητήσων ἄλλο ἐπάγγελμα πολλοί. Ἡ συνειδήσις εἰς τὸν σκληρὸν τοῦτον ἀγῶνα δὲν ἰκανοποιεῖται ἢ ὅταν ἡ ἰκανότης καὶ ἡ ἀξία ἀποτελῇ, ὡς ἔλεγον, τὸν μόνον λόγον τῆς προτιμησεως, ἐπὶ τοιαύτης δὲ τίνος ἠθικῆς ἀρχῆς στηρίζεται ὁ ἐλεύθερος θεσμὸς τῶν διαγωνισμῶν. Ἄλλ' εἶνε διὰ τοῦτο ἀλγεινόςτατος ὁ ἐξερθεῖσμός καὶ πικρὰ ἢ ἀγανάκτησις, ἢ ὁποία καταλαμβάνει πάντα ἔχοντα κάποιον ἠθικὸν συναίσθημα, ὅταν ἀποκαλύπτῃ ὅτι ἡ πανουργία καὶ ἡ συναλλαχθῆ ἀντικαθιστᾷ τὴν ἰκανότητα, μεθ' ὅλην τὴν ἐπίφασιν τὴν ἀπατηλὴν τῆς χρηστότητος, τῆς νομιμότητος, ὑπὸ τὴν ὁποίαν παίζεται παρ' ἡμῖν ἡ κωμωδία, ἢ τῆς ἐπιγράφεται Διαγωνισμός.

ΑΝΤΙΑΛΛΟΣ

Παράδοσις ἱστορικὴ, παραδεκτὴ γενομένη ἴσως διὰ τὸ ἀνυπόστατον αὐτῆς, ἀποδίδει τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ῥιπιδίου εἰς τὴν κόμησσαν Κορισάνδην Ἀνδουίνου, περιφρημον διὰ τὴν καλλονὴν τῆς ἐπὶ Ἐρρίκου Δ' τῆς Γαλλίας, ἐνῶ τὸ ῥιπίδιον εἶνε πολὺ ἀρχαιότερον.

Τῶν θερμῶν κλιμάτων οἱ κάτοικοι ὑπῆρξαν οἱ κατὰ πρῶτον μεταχειρισθέντες τὰ ῥιπίδια, ὅπως ἀερίζωσιν ἢ ἀερίζονται. Διέφερον δὲ μόνον κατὰ τὴν τῶν σημερινῶν, τὰ ῥιπίδια τῶν χρόνων ἐκείνων. Οἱ Αἰγύπτιοι π. χ. μετεχειρίζοντο τὸ ῥιπίδιον, ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῶν ἐν Θήβαις τάφων, ὅπου οἱ βασιλεῖς παρίστανται, ἔχοντες κύκλῳ τῶν δούλους φέροντας ῥιπίδια, τὸ δὲ σχῆμα αὐτῶν ἦτο ἡμικυκλικὸν ἔχον λαβὴν ἐν τῷ κέντρῳ (Εἰκ. 2. Σχ. 1). Τὸ αὐτὸ σχῆμα ἔχει καὶ τὸ ῥιπίδιον τῶν Ἀσσυρίων, τῶν Περσῶν, τῶν Ἀράβων, ἐν χρήσει εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετάς, ὅπως προφυλάττη τὰς προσφοράς, ἐκ τῶν προσβολῶν τῶν ἐντόμων καὶ τοῦ κονιορτοῦ. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα τοῦ κισσοῦ καὶ τῆς ἀμπέλου τὰ φύλλα τὰ περιτυλίσσοντα τοὺς θύρσους τῶν μαινάδων καὶ τῶν ἱερέων τοῦ Βάκχου, ἐχρησίμευον ὄχι μόνον ὡς σύμβολον, ἀλλὰ καὶ ὅπως σκιαζῶσι καὶ δροσίζωσι τοὺς φέροντας. Τὸ ῥιπίδιον ἦτο γνωστὸν καὶ εἰς τοὺς Ἰνδοὺς, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἰσῆλθη ἐκ τῆς Κίνας. Εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, ὅπου πᾶσα χρῆσιμος ἐφεύρεσις ἀναφέρεται συνήθως ὡς παράδοσις, διηγούνται ὅτι θυγάτηρ ἰσχυροῦ μανδραρίνου Κον-Σι ὀνομαζομένη, ἀναγκασθεῖσα ἕνεκα τοῦ ὑπερβολικοῦ καύσωνος ν' ἀφαιρέσῃ τὴν προσωπίδα τῆς, κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν φανῶν, καὶ θέλουσα νὰ δροσίσῃ τὸ πρόσωπόν τῆς ὅπερ ὁ νόμος τὴν ἰνάγκαζε νὰ κρατῇ κεκρυμμένην, ἐκίνησε τὴν προσωπίδα τῆς τόσον ταχέως καὶ τόσον πλησίον τοῦ προσώπου τῆς, ὥστε οἱ περιεστῶτες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διακρίνωσι τὴν φυσιογνωμίαν τῆς. Ὅλοι αἱ Κινέζαι, αἱ ἔχουσαι προσωπίδας, ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμα τῆς καὶ τὸ ῥιπίδιον ἐφευρέθη. Καὶ ὅμως οἱ ἱστοριογράφοι τῆς χώρας ἐκείνης ἀναφέρουσι τὴν χρῆσιν τοῦ ῥιπιδίου εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Βου-Βάγκ, συγγρόνου τοῦ Ῥαμασῆ Β', ὅστις ἐβασίλευεν εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα π. Χ. Ἄλλως δὲ τὸ Τσέου-Λι γράφει χίλια ἔτη π. Χ. ἀναφέρει περὶ ῥιπιδίου. Τὰ κινεζικὰ ῥιπίδια κατασκευάζοντο ἐκ φύλλων φοίνικος, ἐκ καλάμου, μετὰξίς, ἢ δὲ λαβὴν διέφερον ἀναλόγως τοῦ προσώπου τοῦ φέροντος αὐτὸ (Εἰκ. 2, σχ. 2) Εἰς τὰς Ἰνδίας τὰ πρῶτα ῥιπίδια κατὰ μίμησιν ἐκείνων, δὲν ἦσαν εἰμῆ φύλλα φοίνικος στολισμένα διακροσοτρόπως διὰ